PORTRET INTELECTUAL
Intellectual Portrait

Smaranda ŞTEFANOVICI[1]

Abstract

The article pays tribute to Professor I.Galea, multi-faceted personality, philologist, researcher, essayist, translator and lexicographer. The themes of interest she approached, the courage of dual interpretation, the dynamic model of interpretation, the recycling of tradition through new theories and interpretations and the dismantling of the immutable character of the text ranks her among the undisputed literati of communism, a woman of open horizons with an essential contribution to the development of Romanian anglistics.

Keywords: interdisciplinarity, literary text and criticism, tradition and innovation, classical analytical method, dynamic model.

Volumul *De la Victorianism la Postmodernism. In Memoriam Ileana Galea*[2] este dedicat memoriei d-nei Ileana Galea, cadru didactic universitar la Catedra de Filologie a UBB din Cluj-Napoca, filolog, cercetător, eseist, traducător şi lexicograf.

La 76 de la naştere şi 10 ani de la dispariţie, Ileana Galea nu a fost dată uitării. Acest lucru se datorează în mare măsură coordonatorului acestui volum, prof.univ.dr. Mihaela Mudure, cadru didactic la UBB Cluj-Napoca, eseist, traductolog, o "voce" feministă cunoscută şi apreciată naţional şi internaţional.

Volumul omagial este o iniţiativă binevenită şi reuşită de a reda posterităţii imaginea unei personalităţi plurivalente. Portretul intelectual schiţat iniţial prin comunicările de la Simpozionul *In Memoriam I.Galea* (15 noiembrie 2012) organizat de Facultatea de Litere din cadrul UBB, Departamentul de limbă şi literatură engleză, este completat de M.Mudure în introducerea acestui volum omagial printr-o fişă bio-bibliografică exhaustivă, care defineşte contribuţia I.Galea la dezvoltarea anglisticii româneşti, un destin academic împlinit.

Acest volum colectiv aniversar include 19 eseuri care conturează portretul intelectual al I.Galea realizat din perspectiva unor foşti colegi şi studenţi, universitari, tineri doctoranzi, anglişti sau iubitori de literatură: Rodica Albu, Carmen-Narcisa Braşoveanu, Bianca Doris Bretan, Ruxandra Bularca, Rodica Dimitriu, Marius Jucan, Tamara Lăcătuşu, Octavian More, Mihaela Mudure, Amelia Nan, Adriana Neagu, Claudia Novosivschei, Ştefan Oltean, Alina Pamfil, Oana-Meda Păloşanu, Adrian Radu, Ioana Sasu-Bolba, Virgil Stanciu, Sanda Tomescu Baciu. Ele iau în discuţie *profilul uman* al d-nei I.Galea (generoasă, cu eleganţă, distincţie şi căldură sufletească, cu deschidere şi dăruire, zâmbet cald şi

[1] Assoc. Prof.PhD, "Petru Maior" University of Târgu-Mureş

[2] Mudure, M. *De la Victorianism la Postmodernism.*... Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2013, pp. 256, ISBN: 978-973-595-528-1.

BDD-A6508 © 2014 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:48:27 UTC)

încurajator), *contribuţiile filologice* ale dânsei (traducătoare a lui H. James, interpret/eseist al literaturii britanice victoriene, moderne şi contemporane, autor de manuale) precum şi *temele* de mare interes abordate de dânsa (cum sunt perspectiva dual asupra unui text literar, melodramă şi modernitate, între tradiţie şi modernitate, victorianism şi pasiune, fetişism intellectual şi spirit victorian, victorianism şi bakhtinism, victorianism şi modernism). Inedite prin atipicul abordării sunt *autoportretele* realizate (prin crezul traducătorului I.Galea şi respectiv prin dialogul dinamic şi plural al cititorului activ şi interogativ I.Galea cu textul lecturat).

Însuşi titlul volumului, *De la Victorianism la Postmodernism*, ales sugestiv de M.Mudure, indică un arc peste timp dar şi o deschidere a I. Galea spre nou; de aici, perspectiva dual, de reciclare a tradiţiei ca mod de gândire şi simţire, prin teorii şi interpretări noi care să îngemăneze, dincolo de antinomiile victorianism (tradiţie) vs. modernitate (inovaţie), acea legătură dinamică care trebuie exploatată cu fineţe introspectivă şi onestitate critică.

Am cunoscut-o pe doamna prof. Galea cu mulţi ani în urmă. Mi-a fost profesoară la facultate şi apoi membru în comisia de doctorat. Am admirat-o ca om şi femeie pentru căldura sufletească în relaţiile cu oamenii, fără sofisticării academice; i-am preţuit calităţile de dascăl înnăscut, dăruirea total la cursurile pe care le preda. I.Galea a fost totodată un mentor special prin rigoarea ştiinţifică pe care şi-o impunea; azi aplic în activitatea mea cu studenţii multe lucruri învăţate de la dânsa, lucru evidenţiat în eseurile omagiale şi de alţi foşti discipoli ai dânsei (M.Mudure, R.Albu, R.Dimitriu, T.Lăcătuşu, A.Neagu etc.): să îţi iubeşti meseria, să te apleci mereu spre teorii noi, să intri la clasă mereu cu zâmbetul pe buze, să insufli curaj şi încredere studenţilor. Mă simt extrem de onorată azi de a avea ocazia să scriu o recenzie la un volum în memoria acestei distinse doamne. Din motive pur subiective, în cele de mai jos voi puncta acele lucruri pe care le-am considerat demne de evidenţiat în articolele din volum, într-o ordine tematică aleasă din considerente ce ţin de amintirile mele legate de prof. I. Galea şi ca atare a-i incita pe cititori să lectureze acest volum pentru a se apropia de ceea ce a însemnat I. Galea – *OMUL*, *DASCĂLUL*, *ESEISTUL* ŞI *CRITICUL LITERAR*, şi nu în ultimul rând *TRADUCĂTORUL*.

Capacitatea de a aprecia fără rezerve, de a încuraja şi de a susţine atunci când consideră că celălalt merită să fie susţinut (Albu[3]), eleganţa şi căldura manifestate faţă de toţi cei pe care i-a îndrumat – fie şi de la distanţă (Dimitriu[4]), fantastica deschidere şi dăruire faţă de discipolii în formare… calmul, răbdarea şi eleganţa în momente de cumpănă personală (Lăcătuşu[5]), altruistă şi generoasă, mereu zâmbitoare şi apropiată sufleteşte (Sasu-Bolba[6]), plină de vigoare (Neagu[7]), sunt doar câteva trăsături evidenţiate în acest volum omagial care vin să contureze portretul de melancolică aducere aminte al I.Galea - *OMUL* (Mudure[8]).

[3] Mudure, M. *De la Victorianism la Postmodernism…*, p. 9
[4] Idem, p. 49
[5] Idem, p. 101
[6] Idem, p. 231
[7] Idem, p. 159
[8] Idem, p. 133

BDD-A6508 © 2014 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:48:27 UTC)

DASCĂLUL I. Galea este rememorat nostalgic de către foşti învăţăcei. I. Sasu-Bolba îşi aminteşte de preocuparea continuă a profesoarei de îmbunătăţire a sistemului de predare, stilul didactic, analitic şi ordonat în abordarea cursurilor[9]. Era mereu deschisă dialogului, demontând premiza conform căreia textul ar avea un caracter imuabil; nu se mulţumea niciodată să sintetizeze opinii consacrate, modelul de interpretare oferit era unul dinamic, care invita studentul la internalizare, comparatism şi performanţă. Plină de finețe introspectivă şi onestitate critică, secondate în permanenţă de apetența pentru nou, îşi conştientiza studenţii de necesitatea ieşirii din tiparele aride prin expunerea şi argumentarea de noi idei (Neagu[10]).

De altfel apariţiile editoriale de unic autor sau în colaborare cu alţi universitari (V.Stanciu, I.Criveanu, A.Ivaş, M.Voia, I.Sasu) dedicate studiului limbii engleze confirmă această dimensiune didactică. Foşti învăţăcei, actualmente profesori, vorbesc în eseurile lor despre manualele şi antologiile editate de dânsa ca fiind şi azi instrumente de lucru indispensabile în atingerea competenţei lingvistice. În acest sens articolele B. Bretan[11] şi respectiv I.Sasu-Bolba[12] sunt edificatoare. Pe o piaţă saturată de oferte de manuale dedicate învăţării limbii engleze, acestea sunt şi azi reeditate şi/sau promovate pe internet, reprezentând o alternativă serioasă la numeroasele caiete şi cărţi care au poate un design mai atrăgător, dar nu dau dovadă de acea abordare inedită, lexicală, gramaticală şi stilistică a textelor, selectate pentru a fi diferite ca gen şi ca dificultate, care combină componenta culturală cu un umor fin, dând impresia unui efort intelectual atenuat în asimilarea cunoştinţelor. La nivel universitar, se atrage atenţia asupra metodei clasice analitice, care deşi aparent a pierdut teren în faţa metodelor moderne (conversaţia liberă, cu folosirea de imagini), este singura eficientă, conchide autoarea, ducând la rezultate de calitate chiar şi în elaborarea unui curs pentru studenţii de la drept.

Indiferent de cine vorbim (om, dascăl, autor de manuale, eseist sau critic literar), I. Galea se plasează în acelaşi spaţiu intermediar în care O. More le plasează pe surorile Brontë în articolul său[13]; asistăm la aceeaşi oscilare între tradiţie şi inovaţie, aceeaşi căutare continuă a unui echilibru, a unei ordini, necesitatea de a integra abordările tradiţionale şi moderne într-un tot unitar. Această abordare polarizată duce la o tensiune susţinută în modul în care I.Galea a abordat critic romane victoriene, moderne şi postmoderne. Identitatea emergentă a *CRITICULUI* I.Galea, sublinează Carmen-Narcisa Braşoveanu[14], alternează vechile şi noile teorii ale criticii literare, comunicarea dintre diferite curente literare, dubla perspectivă, cea a vieţii interioare şi cea a vieţii exterioare, prin crearea de aplicaţii referenţiale circulare şi de identităţi situaţionale care sunt supuse unei mişcări continue de transformare, remodelare şi ajustare.

[9] Idem, p. 231
[10] Idem, p. 159
[11] Idem, p. 27
[12] Idem, p. 231
[13] Mudure, M. *De la Victorianism la Postmodernism…*, p. 115
[14] Idem, p. 17

BDD-A6508 © 2014 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:48:27 UTC)

V.Stanciu[15] evidenţiază deschiderea criticului I.Galea către mutaţiile recente din literatură în volumul *Istoriile romanului*; prin compararea lui J.Barth cu J.Fowles, afirmă autorul articolului, I.Galea înţelege semnificaţia tranziţiei de la modernism la postmodernism, dovedind fuziunea perfectă dintre tradiţional şi modern. Perspectiva este interdisciplinară, situată la intersecţia istoriei literare cu hermeneutica, sociologia literaturii şi teoria literaturii, dovedind calităţile indispensabile ale gânditorului independent I. Galea.

Unele articole din acest volum se doresc a fi un omagiu şi o respectuoasă continuare, ca de la discipol la mentor, a unora dintre liniile de forţă ale *preocupărilor intelectuale* ale I.Galea. Aş menţiona romanul *Ouida*[16] supus atenţiei noastre de către M.Mudure, coordonatoarea acestui volum omagial, datorită curajului şi a directeţii cu care pune o serie de probleme tabu pentru societatea victoriană: piaţa maritală, adulterul, violenţa domestică, necesitatea acceptării divorţului. Prin modul de abordare a textului, autoarea dovedeşte măiestrie în vehicularea discursului feminist şi de gen.

Reconcilierea principiilor tradiţionale cu cele inovative, polarizarea dintre dilema morală şi spiritul materialist care au caracterizat epoca victoriană, au creat, mai ales spre sfârşitul perioadei victoriene, un mediu propice dezvoltării unor atitudini progresive care vor avea ca rezultat propulsare lumii în modernitate. Oana-Meda Pălăşanu[17] ne oferă o dovadă în acest sens şi anume cultivarea aproape exclusivă a senzualului, creşterea în popularitate a romanului care ilustrează predominant conflictul epocii victoriene dintre real şi alegoric în care rolul de educator revine autorului şi cititorului, ducând la o schimbare a accentului narativ pe viaţa interioară şi psihologia personajului.

Aceste perspective duale, apropieri între victorianism şi modernism pe de o parte şi modernism şi postmodernism pe de altă parte, se regăsesc şi în alte articole care continuă astfel de preocupări intelectuale ale I.Galea. De exemplu, A.Radu argumentează aplicarea generală a ideilor modernului Bakhtin la victorianul Dickens. În timp ce M.Jucan vorbeşte de melodramă, componentă a kitch-ului, şi rolul central în expresia culturală a modernităţii, având sorgintea în dorinţa de evadare din realitate într-un trecut idilic, spectaculos, accesibil păturii de mijloc şi respectiv culturii de masă[18], R. Bularca vorbeşte de steampunk, o altă reciclare a tradiţiei, de data aceasta o mişcare culturală tipic postmodernă[19]. Merită menţionată asocierea pe care R. Dimitriu o face în articolul dânsei dintre modernul A.Huxley şi postmodernul M.Eliade[20]. Şi nu în cele din urmă, amintim aici analiza semantică din aceeaşi perspectivă dual a textului literar, autorul Ş.Oltean demonstrând că, alături de perspectiva personajului şi perspectiva naratorului, denotaţia textului literar se regăseşte în intersecţia celor două lumi.

[15] Idem, p. 235
[16] Idem, p. 133
[17] Idem, p. 199
[18] Mudure, M. *De la Victorianism la Postmodernism…*, p. 67
[19] Idem, p. 35
[20] Idem, p. 49

BDD-A6508 © 2014 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:48:27 UTC)

Nu întâmplător am lăsat la urmă, datorită caracterului lor inedit, *autoportretele* realizate (unul peste arcul de timp, prin crezul traducătorului I.Galea, celălalt prin adnotările cititorului I.Galea).

Ca un ultim omagiu adus acestei DOAMNE, T. Lăcătuşu[21] ne oferă un material vechi (1988), o contribuţie la o masă rotundă organizată la Iaşi pe tema teoriei şi practicii traducerii, nepublicat la momentul respectiv din cauza unei erori umane. Acest material este de o valoare incontestabilă: el conţine un fel de crez al *TRADUCĂTORULUI* I.Galea şi aş îndrăzni să afirm, fără a mă hazarda, un crez al traducătorului universal, aplicabil mai ales puhoiului de traduceri, unele de o calitate contestabilă, care sufocă piaţa cărţii în zilele noastre în detrimentul valorii culturale. Este un crez care ar trebui să stea pe prima filă a oricărui manual de traductologie şi interpretare, comparabil cu ilustrele crezuri literare E. A. Poe, R. W. Emerson sau W. Whitman. I. Într-o perioadă comunistă în care accesul la cultura universală era greoi şi cenzurat, I.Galea vorbeşte despre importanţa traducerilor pentru orice cultură şi transpune în fapt acest lucru situându-se printre traducătorii de frunte ai literaturii britanice, tălmăcind cu precădere din H. James. Conform acestui crez, un traducător bun trebuie să fie bilingv şi bicultural, un interpret multiplu, care trece prin două faze, prima de personalizare şi apoi a doua de depersonalizare în descifrarea textului ce urmează a fi tradus.

Alina Pamfil[22] ne propune profilul unei profesioniste a lecturii, prin schiţarea unui (auto) portret în adnotări. Autoarea ne prezintă atipic şi succint dialogul dinamic şi plural al d-nei Galea cu textul lecturat; elementele dialogale cu textul semnalate de dânsa pe marginea textului pe parcursul lecturii sunt interpretate de autoare ducând la concluzia că d-na Galea nu doar citea; cititoarea I. Galea lectura atent, viu, interogativ, uneori cu încântare.

Exceptând tematica unor articole care nu se regăseşte în titlul şi scopul volumului, exceptând unele greşeli de dactilografiere care necesită corectare în cazul unei reeditări ale volumului, cartea este incontestabil o reuşită.

Lucrarea constituie nu numai un omagiu adus omului, dascălului, traducătorului şi cercetătorului I. Galea; prin valoarea ştiinţifică a articolelor incluse, acest volum constituie şi o contribuţie certă şi valoroasă în sine la studierea literaturii victoriene, moderne şi postmoderne. Nu în ultimul rând, această apariţie editorială prilejuieşte atât un *remember* emoţionant cât şi un *challenge* intelectual pentru cei care se vor apleca asupra paginilor ei şi vor descifra valoarea acestei iniţiative.

C.Novosivschei atinge în articolul dânsei aspecte legate de critica culturală a lui M.Arnold. Sensul primar al cuvântului *cultură* este de a *cultiva*, a *creşte*[23], afirmă autoarea. De aici provine şi asocierea culturii cu educaţia, adică *cultivarea/creşterea minţilor prin educaţie*. Este, credem noi, mesajul transmis prin tot ceea ce a făcut I.Galea ca om, dascăl, traducător, eseist şi critic literar.

[21] Idem, p. 101
[22] Idem, p. 187
[23] Mudure, M. *De la Victorianism la Postmodernism…*, p. 163

BDD-A6508 © 2014 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:48:27 UTC)

În final nu ne rămâne decât să o felicităm pe prof. dr. M.Mudure, iniţiatoarea acestui proiect, pentru că ne-a facilitat această 'reîntânire peste timp', pentru faptul că a reuşit să adune în aceste pagini contribuţiile I.Galea, preocupările sale intelectuale precum şi amintiri cu şi despre dânsa. Cred că motivaţia coordonatoarei volumului a fost una extrem de sugestivă: "[I.Galea] generoasă, întotdeauna dornică să afle ceva nou, era unul dintre acei profesori care nu se tem, ci se bucură de succesele foştilor studenţi"[24].

Bibliografie

Galea, Ileana. *Studies in the English Novel of the First Half of the Twentieth Century*. Cluj-Napoca: UBB, 1987.
_____, V. Stanciu & L. Cotrău. *Studies in the Nineteenth Century Novel*. Cluj-Napoca: UBB, 1986.
_____. *Victorianism and Literature*. Cluj-Napoca: Edit. Dacia, 2000.
Mudure, Mihaela, *De La Victorianism La Postmodernism. In Memoriam Ileana Galea,* Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2013.

[24] Ibid, p. 133

BDD-A6508 © 2014 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:48:27 UTC)